

SELETUSKIRI

Maaeluministri määruse “Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) (edaspidi *määrus (EL) nr 1305/2013*) artikli 10 lõike 2 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2014–2020” (edaspidi *arengukava*).

2014. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2014–2020, milles on Eestil EL-i liikmesriigina võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest.

Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetuse andmise tingimised vastavad määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkt a alapunktis i sätestatud toetuste tingimustele.

Eelnõu alusel antava toetuse üldeesmärk on noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise hõlbustamine ja põlvkondade vahetusele kaasaaitamine põllumajanduses ning kaasaegsete teadmistega ja kogemustega põllumajandustootjate – ettevõtete juhtide jätkusuutliku vanuselise struktuuri kujundamisele kaasaaitamine.

Toetuse spetsiifilised eesmärgid:

- noorte põllumajandustootjate abistamine põllumajandusliku majapidamise sisseseadmisel;
- noorte põllumajandustootjate ettevõtte edaspidine struktuuriline kohandamine;
- tööhõive võimaluste laiendamine noortele ning noorte põllumajandustootjate erialase pädevuse ja juhtimiskogemuse suurendamine.

Eelnõu alusel antav toetus panustab arengukava prioriteeti 2 “Põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine“, mille peamiseks sihtvaldkonnaks on sihtvaldkond 2B “Piisavalt kvalifitseeritud põllumajandustootjate põllumajandussektorisse sisenemise lihtsustamine ja eelkõige põlvkondadevahetuse lihtsustamine.” Toetusmeetme üheks põhinõudeks on taotleja põllumajanduslik ettevalmistus (vastavalt haridus ja töökogemus või selle omandamine). Aastate 2007-2013 ja 2015. a jooksul kõigist toetust saanud noortest põllumajandustootjatest olid põllumajandusliku ettevalmistusega 77%, nendest 2/5 oli kõrgem haridus.

Kõigist põllumajanduslike majapidamiste juhtidest on ainult 23%-l täielik põllumajanduslik ettevalmistus ja 14%-l põllumajanduslik põhiettevalmistus ning ainult praktilise kogemusega on 63% juhtidest.

Eesti põllumajandustootmise uuendamiseks ning Eesti põllumajanduse uuele tasemele viimiseks on oluline järjekindlalt kaasata sektorisse põllumajandusliku haridusega noori. Noorte majapidamisjuhtide osakaal on ebapiisav (ainult 7,5% on alla 35-aastased, 65-aastaste

ja vanemate osatähtsus on 30,4%) ja seetõttu tuleb senisest suuremal määral soodustada põllumajandusalase pädevusega ja töökogemusega juhtide noorema põlvkonna osalemist põllumajandustootmises.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtluse büroo peaspetsialist Tõnu Taat (tel 625 6134, e-post: tonu.taat@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (tel 625 6202, e-post: jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, e-post: laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb 5 peatükist ja 17 paragrahvist.

Eelnõu § 1 on sätestatud eelnõu reguleerimisala

Eelnõu eesmärgiks on kehtestada arengukava alameetme 6 “Põllumajanduslike majapidamiste ja ettevõtluse areng” tegevuse liigi “Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine” raames toetuse (edaspidi *toetus*) saamise nõuded taotleja, toetatava tegevuse ja taotluse kohta, toetuse suurus, taotlusele esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord, taotluse hindamise kriteeriumid ja taotluse hindamise kord, toetuse saaja kohustused ning toetuse maksmise ja toetuse maksmisest keeldumise kord.

Eelnõu § 2 sätestatakse toetuse taotlejale esitatavad nõuded.

Eelnõu § 2 lõikes 1 määratakse kindlaks selle toetuse taotlejate ring. Toetust võib taotleda komisjoni soovitusel (EL) nr 361/2003, mis käsitleb mikroettevõtete ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41), lisa tähenduses mikro- või väikeettevõtja. Mikroettevõtja on ettevõtja, mis annab tööd kuni 10 inimesele ning mille aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot. Väikeettevõtja piirideks on kuni 50 töötajat ning aastakäive või aastabilansi maht ei tohi ületada 10 miljonit eurot.

Eelnõu § 2 lõike 1 punktis 1 sätestatakse, et toetust saab taotleda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 2 lõike 1 punktis n sätestatud nõuetele vastav noorem kui 40 aastane füüsilisest isikust ettevõtja.

Eelnõu § 2 lõike 1 punktis 2 on sätestatud, et toetust võib taotleda komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.7.2014, lk 1–17) artikli 2 punktis 2 sätestatud nõuetele vastav äriühing, välja arvatud tulundusühistu, kelle kõik osanikud või aktsionärid on taotluse esitamise ajal nooremad kui 40 aastat. Toetuse taotleja kõik osanikud või aktsionärid peavad olema füüsilised isikud.

Delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014), artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et kui määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 lõike 1 punktis n määratletud noor põllumajandusettevõtja, sõltumata oma õiguslikust vormist, ei alusta tegevust põllumajandusettevõtte ainsa juhina, kehtestavad liikmesriigid toetuse saamise eritingimused ja kohaldavad neid. Need tingimused peavad olema samaväärsed nendega, mida nõutakse põllumajandusettevõtte ainsa juhina tegevust alustavalt noorelt põllumajandustootjalt. Toetuse saajate sihtgrupiks ei ole tulundusühistu vormis tegutsevad ettevõtjad, sest seda ettevõtlusvormi kasutavad tegutsevad ettevõtjad teatud majanduslike huvide kokkulangemisel ühise majandustegevuse arendamiseks ja kulude

optimeerimiseks (näiteks ühine toodete müük ja tootmissisendite hankimine, tehnika ja hoonete ühine kasutamine). Tulundusühistu asutaja on üldjuhul ettevõtja, kes on juba turul mõnda aega tegutsenud ja seega ei alusta põllumajandusliku tootmisega esmakordselt.

Eelnõu § 2 lõigetes 2 ja 3 sätestatakse tingimused, mis tuleb täita erinevate ettevõtlusvormide korral, et neid saaks lugeda samaväärseks olukorraga, kus põllumajandusettevõtteks on ainult üks juht, kes omab ettevõtte üle tegeliku ja püsivat kontrolli. Erinevalt füüsilisest isikust ettevõtjast, kus põllumajandusettevõtet juhib üks inimene võib äriühingul olla mitu aktsionäri või osanikku ja ka mitu juhtorgani liiget. Lõikes 2 sätestatakse, et lõikes 1 nimetatud ettevõtja (edaspidi *noor põllumajandustootja*) peab teostama üksinda või koos teiste noorte põllumajandustootjatega äriühingu üle komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014 artikli 2 lõike 2 nimetatud tegelikku ja püsivat kontrolli ning vastama järgnevatele nõuetele:

1) noored põllumajandustootjad omavad täisühingus või usaldusühingus 100 protsenti osalusest ja iga noor põllumajandustootja on täis- või usaldusosanik ning kõik osanikud on õigustatud äriühingut juhtima;

2) noor põllumajandustootja omab üksinda või koos teiste noorte põllumajandustootjatega osaühingus või aktsiaseltsis 100 protsenti osa- või aktsiakapitalist ja iga noor põllumajandustootja on osaühingu või aktsiaseltsi juhatuse liige.

Lõige 3 seab nõudeks, et äriühingu juhatuses võivad olla üksnes noored põllumajandustootjad.

Seega eespool nimetatud äriühingute korral on kõik osanikud või aktsionärid samaaegselt ka äriühingu juhatuse liikmed ja kõik äriühingu juhatuse liikmed on äriühingu osanikud või aktsionärid. Need tingimused on võrreldavad nendega, mida nõutakse põllumajandusettevõtte ainsa juhina tegevust alustavalt noorelt põllumajandustootjalt.

Arengukava alusel ei rakendata delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014 artikli 2 lõikes 2 võimaldatavaid muid variante (noor füüsiline isik koos mittenoorega, teise juriidilise isiku kontrolli all olev juriidiline isik), kuna sel on keeruline kindlaks teha, kas noor ettevõtja tõesti omab tegelikku ja püsivat kontrolli ning 1, kas juhib põllumajandusettevõtet. Ka suurendaks oluliselt PRIA töökoormus taotluse menetlemisel ning hilisemate kontrollide teostamisel.

Eelnevast lähtuvalt peab kõikidel juhtudel põllumajandusettevõtte juhtimine olema üksnes noorte põllumajandustootjate käes. Need nõuded välistavad ühtlasi toetust taotleva ettevõtte kontserni kuuluvuse.

Eelnõu § 2 lõigetes 4 ja 5 on sätestatud nõuded taotleja või tema aktsionäride või osanike haridusele ja töökogemusele (so Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 lõike 1 punktist n tulenevad ametialaste oskuste ja pädevuse nõuded).

Eelnõu lõike 3 kohaselt peab FIE-l või äriühingu kõigil osanikel või aktsionäridel ja juhatuse liikmetel olema arengukavas sätestatu alusel vähemalt kaheaastane põllumajandusalane töökogemus ja põllumajanduslik keskeri-, kutsekesk- või kõrgharidus või kutseseaduse § 4 lõikes 4 nimetatud kvalifikatsiooniraamistiku kutsekvalifikatsiooni viies tase põllumajandustootmise valdkonnas.

Isiku haridustaseme määrab kõrgeim formaalharidussüsteemis (s.t üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses või kõrgkoolis) lõpetatud õpe. Lõpetamata jäänud õpingud haridustaset ei tõsta. Iga diplomi lahutamatuks osaks on akadeemiline õiend¹. Analoogselt on

¹ Vabariigi Valitsuse määrus „Diplomi ja akadeemilise õiendi statuut ja vormid“
Vastu võetud 12.03.2003 nr 76; RT I 2003, 29, 175

kutsekeskhariduse omandamise lõputunnistuse üheks osaks hinneteleht². Eesti hariduse infosüsteem (EHIS) on avaldatud aadressil: <http://www.ehis.ee>. Eesti hariduse register tugineb haridust tõendavatele dokumentidele, mida on registreeritud alates aastast 2002.

Välisriigis hariduse omandanud isikute haridustase määratakse samuti kui Eestis omandatud haridustase.

Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (edaspidi *EKR*) loomine algas 2008. aastal, kui kutseeadusega sätestati 8-tasemeline kvalifikatsiooniraamistik. Alates 1. jaanuarist 2014. a on kasutusel uued kvalifikatsiooniraamistiku tasemed. Enne 2014. a välja antud kutsed on EKR-iga suhestatud ja kehtivad kuni kutsetunnistuse kehtivusaja lõppemiseni. Sihtasutuse Kutsekoda kodulehel on avaldatud kvalifikatsiooniraamistik aadressil: http://www.kutsekoda.ee/et/kvalifikatsiooniraamistik/ekr_tutvustus, kutsestandardid aadressil: <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid> ning kutseregister aadressil: <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsetunnistused>.

Põllumajandustootmise valdkonda kuuluvad hetkel põllumajandustootja, aianduse ja mesinduse kutsealad. EKR 5 tasemele vastab põllumajandustootja tase 5, meisteraednik tase 5 ja mesinik tase 5.

Kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside (läbiv kompetents) tõendamine ning spetsialiseerumisega seotud kompetentside tõendamine.

Senise töökogemuse arvestamiseks peab taotleja olema töötanud põllumajandusettevõttes ja esitama vastavad dokumendid. Põllumajandusalaseks töökogemuseks võib lugeda näiteks ka põllumehi teenindavas ettevõttes töötamise kogemust, kui töö oli seotud otseselt sööda- või silovarumise teenuse osutamisega, teravilja koristuse või kuivatamisega või muu sellise otsese põllumajandusliku tegevusega. Juhul kui töökogemus on saadud vahendusteenuse osutamisega või ainult põllumajandussisendite müügiga, siis ei ole tegemist põllumajanduskogemusega. Töökogemuse saamiseks on vajalik ka tegelikult ettevõttes töötada vähemalt kaks aastat, ainult osakute või aktsiate omamisest ei piisa.

Eelnõu lõikes 5 on sätestatud, et eelnõu lõikes 4 nimetatud ametialaste oskuste ja pädevuse puudumise korral peab taotleja kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014 artikli 2 lõikega 3 omandama need 36 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemise päevast ja nimetatud tegevus peab kajastuma ka äriplaanis.

Eelnõu § 2 lõige 6 sätestab, mida mõistetakse esmakordselt põllumajandusliku majapidamise juhina tegutsema asumise all erinevate ettevõtlusvormide korral. Lõikes on sätestatud, et füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu osanik või aktsionär loetakse põllumajandusliku majapidamise juhina esimest korda tegutsema asunuks, kui:

- 1) ta ei ole tegelenud põllumajandusliku majandustegevusega füüsilisest isikust ettevõtjana kauem kui 15 kuud arvates taotluse esitamise tähtpäevast;
- 2) ei ole omanud osalust põllumajandusliku majandustegevusega tegelenud äriühingus kauem kui 15 kuud arvates taotluse esitamise tähtpäevast;
- 3) äriühingu puhul on asutajaks vähemalt üks taotluse esitamise ajal osalust omav osanik või aktsionär, välja arvatud lõikes 8 sätestatud juhul (st kui taotlejaks on äriühing, peab see olema asutatud noorte põllumajandustootjate poolt, välja arvatud juhul, kui tegemist on noorte poolt ülevõetud tegutseva ettevõttega).

² VV määrus „Kutseõppeasutuse lõputunnistuse vorm, statuut ja väljaandmise kord“ Vastu võetud 31.05.2006 nr 128; jõustumine 15.06.2006

Eelnõu § 2 lõikes 7 on sätestatud, et füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu osanik või aktsionär võib olla tegutsenud taotluse esitamise tähtpäevaks põllumajandusliku majanduspidamise juhina kauem kui 15 kuud arvates taotluse esitamise tähtpäevast, kui:

1) füüsilisest isikust ettevõtja omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu on olnud igal aastal alla 4 000 euro;

2) füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu osanik, aktsionär omas äriühingus osalust ajal, mil äriühingu omatoodetud põllumajanduslike toodete aastane müügitulu oli alla 4000 euro. Siinjuures ei arvestata füüsilisest isikust ettevõtja või osaniku või aktsionäri sellist osalemist äriühingus, millega ta ei saanud otseselt ega kaudselt oluliselt mõjutada selle äriühingu tegevust. Mida loetakse põllumajanduslikeks toodeteks on sätestatud lõikes 10.

FIEl või äriühingu füüsilisest isikust osanikel või aktsionäridel võib olla olnud osalus aktsiaseltsis, osahingus, tulundusühistus, täisühingus või usaldusühingus või olla olnud FIE, tegevusalal, mis ei kuulu põllumajanduse ja seda teenindavate tegevusalade hulka.

Eelnõu § 2 lõikes 8 nähakse ühelt poolt ette võimalus saada toetust ka juhul, kui taotleja osanikud või aktsionärid soovivad alustada majandustegevust omandades juba tegutseva äriühingu osaluse ning teiselt poolt antakse võimalus soovi korral saada hindepunkte ka tegutseva äriühingu või põllumajandusettevõtte ülevõtmise eest vastavalt lisa B-osas toodud hindamiskriteeriumitele (so põlvkondade vahetuse soodustamine, piimakarjakasvatusega jätkamine ning puuvilja-, marja- ja köögiviljakasvatusega jätkamine).

Kui taotleja või tema osanik või aktsionär soovib alustada põllumajanduslikku majandustegevust omandatud äriühingu või põllumajandusettevõtte kaudu (edaspidi *omandamine*) võib taotleja taotleda toetust kui taotleja või tema osanik või aktsionär on 15 kuu jooksul enne taotluse esitamise tähtpäeva omandanud füüsilisest isikust ettevõtjale kuulunud kogu põllumajandusettevõtte või äriühingu kogu osaluse ning kui omandatud äriühing või põllumajandusettevõtte vastab järgmistele tingimustele:

1) omandatud äriühing või põllumajandusettevõtte on tegutsenud vahetult enne omandamist vähemalt ühe 12 kuu pikkuse majandusaasta;

2) omandatud äriühingu või põllumajandusettevõtte omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu moodustas omandamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 50,00 protsendi kogu müügitulust;

3) omandatud äriühingu või põllumajandusettevõtte omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli omandamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 14 000 euro, kuid ei ületanud 500 000 eurot.

Põllumajandusliku müügitulu osakaalu arvutamisel kogu müügitulust kajastatakse näitaja tulemus täpsusega kaks kohta pärast koma. Arvutatud tulemusi ei ümardata, näiteks kui põllumajandusliku müügitulu arvutamisel saadakse tulemuseks 50,01995, siis kajastatakse see järgmiselt: 50,01.

Omandatud äriühingule või põllumajandusettevõttele on seatud minimaalne tegevusaeg tagamaks juba toimivate ettevõtete ülevõtmist.

FIEle kuulunud põllumajandusettevõtte täielik omandamine tähendab, et toetuse taotluse esitamise ajaks peab põllumajandusettevõtte üle andnud füüsilisest isikust ettevõtja (FIE) olema oma põllumajandusliku tegevuse lõpetanud (mittepõllumajanduslike tegevustega võib jätkata). FIE põllumajandusettevõtte kohustused ja vara peavad olema üle läinud toetuse taotlejale. Vastavalt võlaõigusseaduse § 180 lõikele 2 kuuluvad ettevõttesse ettevõtte majandamisega seotud ja selle majandamist teenivad asjad, õigused ja kohustused. Sama seaduse § 182 lõige 1 sätestab järgmist: "Ettevõttesse kuuluvad asjad antakse omandajale üle vastavate asjade üleandmise sätete järgi ja õigused vastavate õiguste üleandmise sätete järgi,

lepingud aga lepingute ülevõtmise sätete järgi. Ettevõtte üleandja on kohustatud andma omandajale üle asjade valduse, registreerimisele kuuluva vara puhul tagama ka vastavate kannete tegemise registrites.” Ning sama paragrahvi lõige 2 sätestab järgmist: “Ettevõttesse kuuluvate asjade ja õiguste üleminekuga lähevad omandajale üle kõik üleandja ettevõttega seotud kohustused, muu hulgas töölepingutest tulenevad kohustused ettevõtte töötajate suhtes, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Võlausaldaja või teise lepingupoole nõusolekut ei ole kohustuse või lepingu üleminekuks vaja, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.” Eeltoodust nähtub, et ettevõtte ei ole vaid materiaalne üksus/vara vaid ka kõik õigused ja kohustused - sh ettevõttega seotud maksud - mis lähevad üle uuele omanikule. Tulude ja kulude deklareerimine ja maksude täpsem tasumine toimub vastavalt maksuseadustele. Kuna vara üleandmisel muutub FIE ettevõtte vara koosseis, tuleb vara üleandmise kohta vormistada leping ning koostada üle antud vara nimekiri.

Delegeeritud määruse (EL) 807/2014 artikli 5 lõikes 2 on sätestatud, et liikmesriigid määratlevad määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 lõike 4 kolmandas lõigus osutatud lävendid põllumajandusliku majapidamise tootmispotentsiaali põhjal, mida mõõdetakse standardtoodanguga vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1242/2008 (1) artikli 5 või mõnele samaväärsele määratlusele. Sättega seatakse lävendiks, et omandatud põllumajandusettevõtte aastane omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu peab olema olnud taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 14 000 euro, kuid mitte üle 500 000 euro ning moodustama üle 50,00 % kogu müügitulust.

Lähtudes arengukavas sätestatust peab ettevõtte nooremale põlvkonnale üleandja - vanem või vanavanem olema üleandmise ajal vähemalt 55-aastane, kui taotleja soovib hindamiskriteeriumite alusel eelistust.

Toetust antakse ettevõtjatele, kes asuvad esmakordselt tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina ja omanikuna (ettevõtte asutatud või omandatud viimase 15 kuu jooksul). See nõue tähendab, et noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetuse taotlus tuleb esitada hiljemalt 15 kuu jooksul pärast kehtivate sätete kohast tegevuse alustamist. Omandamise korral loetakse põllumajandusliku tootmisega alustamise kuupäevaks taotleja äriregistrisse kandmise kuupäev või äriühingu korral tema osanike või aktsionäride vahetumise kuupäev.

Eelnõu § 2 lõikes 9 sätestatakse, et taotlejal peab olema koostatud jooksva majandusaasta ja sellele järgneva kahe majandusaasta kohta §-s 4 sätestatud nõuetele vastav äriplaan. Äriplaan näitab taotleja soovi jätkata põllumajandusliku tegevusega ja kirjeldab konkreetseid asjakohaseid tegevusi ettevõtte käivitamiseks või arendamiseks.

Eelnõu § 2 lõikes 10 on sätestatud, et põllumajanduslikud tooted koosnevad kahest toodete grupist. Esimene grupp on omatoodetud põllumajandustooted, ehk Euroopa Liidu toimimise lepingu³ 1 lisas nimetatud tooted, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustooted, mis on hõlmatud määrusega (EÜ) nr 104/2000. Siia gruppi kuulub enamuse taime- või loomakasvatuse toodetavatest toodetest. Teine grupp on omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooted, mis ei pea olema toimimislepingu 1 lisas nimetatud tooted. Põllumajandustoodete töötlemisel saadavateks toodeteks on näiteks valmistoidukaubad, looma nahk, karvad, vill, linnu suled, kähvikud, kasukad, sulepadjad jms tooted. Põllumajandustoodete töötlemisel saadud toodete tooraineks peab valdavas osas olema omatoodetud asutamislepingu 1 lisas nimetatud toode, välja arvatud kalandus- ja

³ Leitav aadressil http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_et.htm.

vesiviljelustooted, toote seos taotleja põllumajandusliku tootmistegevusega peab olema ilmne. Põllumajandustoodete töötlemisel saadud toodeteks ei saa pidada tooteid, mis sisaldavad toorainena vaid vähesel määral omatoodetud 1 lisas nimetatud tooteid, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustooted. Nii näiteks ei loeta siia gruppi kuuluvaks tekstiilmaterjalidest esemeid, millele on lisatud kaunistuseks omatoodetud villast narmaid või puitmööblit, millele on lisatud omakasvatatud lamba nahast elemente jms tooteid.

Eelnõu § 3 sätestatakse nõuded, millele peab taotleja vastama, et toetust taotleda. ELÜPSi § 79 lõike 4 kohaselt jäetakse taotlus rahuldamata, kui taotleja või taotlus ei vasta vähemalt ühele toetuse saamise nõudele, st toetuse saamiseks peavad kõik nõuded olema täidetud.

Eelnõu § 3 lõikes 1 on sätestatud, et taotlejal ei tohi olla riikliku maksu maksuvõlga või riikliku maksu maksuvõla tasumine peab olema ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. PRIA on õigus kontrollida kogu taotluste menetlemise aja jooksul taotleja riikliku maksu maksuvõla olemasolu ning maksuvõla olemasolul selle ajatamist ja maksete tasumist. Vastavalt määruse § 14 lõikele 5 kontrollib PRIA sama ka enne väljamaksete tegemist.

Eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatakse, et kui taotleja on varem saanud toetust riigieelarvelistest, või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest, mis on kuulunud tagasimaksmisele või tagastatavat riigiabi, peab tagasimaksmisele kuulunud summa olema tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud summas. Selle nõude eesmärgiks on maandada riigile lisanduvate rahaliste kohustuste (rikkumiste tagasimaksed) tekkimise riski ning tagada vahendite kasutamise sihtotstarbelisus ja jätkusuutlikkuse suurendamine.

Eelnõu § 3 lõikes 3 on sätestatud, et taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega ole nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti. Säte võimaldab välistada juhtumeid, kui toetuse taotlejaks ei ole tegutsev ja jätkusuutlik põllumajandusettevõtte.

Eelnõu § 3 lõikes 4 sätestatakse, et toetust ei saa taotleda taotleja või äriühingu osanik või aktsionär või temaga seotud ettevõtja, kelle ettevõtte kohta on varem tehtud käesoleva määruse või Maaelu arengukava 2007-2013 meetme 1.2 “Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine” raames taotluse rahuldamise otsus. Mitme äriühingu osanikud või aktsionärid või mitme ettevõtte omanikust FIEd võivad toetuse taotlust esitada ainult ühe äriühingu või FIE kaudu. Nõue on seatud, kuna toetus on ettenähtud esimest korda põllumajandustootmisega alustavale ettevõtjale, mida aga ei ole enam ettevõtja, kes on juba korra nimetatud tootmisega alustanud.

Eelnõu § 3 lõikes 5 on sätestatud, et toetuse taotleja kohta ei ole varem Eesti maaelu arengukava 2014–2020 meetme 6.3 “Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine” raames tehtud taotluse rahuldamise otsust, välja arvatud § 2 lõikes 8 nimetatud taotleja.

Meetme 6.3 määruse kohaselt saab toetust taotleda põllumajanduse valdkonnas tegutsev ettevõtja äriseadustiku § 1 tähenduses, kes on tootnud omatoodetud põllumajandustooteid ja nende töötlemisel saadud tooteid vähemalt kahel taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal ning kelle omatoodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete müügitulu kas koos või eraldi moodustas mõlemal taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal enam kui 50% ettevõtte kogumüügitulust ning on olnud taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal vahemikus 4000 – 14 000 eurot. Meetme 6.3 raames toetuse saajat ei saa eeltoodu alusel pidada esimest korda põllumajandustootmisega alustavaks. Kui meetme

6.3 raames toetust saanud ettevõtja omandatakse eelnõu § 2 lõike 8 kohaselt, siis on tegevus abikõlblik.

Eelnõu § 3 lõikes 6 on sätestatud, et toetust ei saa taotleda ettevõtja, kes kuulub kontserni või omab konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 mõistes valitsevat mõju teise põllumajandustootjast ettevõtja üle.

Vastavalt määruse § 14 lõikele 6 kehtib nõue sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Eelnõu § 3 lõikes 7 sätestatakse, et äriplaanis märgitud põllumajandusmaa peab olema taotleja omandis või taotleja kasutab maad muul õiguslikul alusel vähemalt kuni järgneva aasta lõpuni arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Nõude eesmärk on tagada äriplaanis võetud kohustuste elluviimise võimalikkus.

Eelnõu § 3 lõikes 8 on sätestatud, et taotlejale esitatud nõuete täitmise ning hindamiskriteeriumitele vastavuse kontrollimiseks peavad asjakohased majandusaasta aruanded olema äriseadustikus sätestatud juhul taotluse esitamise hetkeks äriregistrist kättesaadavad, st et majandusaasta aruanne peab olema majandusaasta lõppemisest vähemalt kuue kuu jooksul äriregistrisse esitatud.

Eelnõu § 3 lõikes 9 sätestatakse, et kui äriühingust taotleja või § 2 lõike 8 kohaselt omandatud äriühingu taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta või omandamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppes taotluse esitamise aastal ja selle kohta ei ole majandusaasta aruanne äriregistrile esitatud ja nimetatud aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise hetkeks möödunud, võetakse aluseks taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruanne, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on möödunud.

Eelnõu § 4 sätestatakse nõuded äriplaanile.

Eelnõu § 4 lõikes 1 on loetletud taotleja poolt äriplaanis esitatavad andmed, mis on vastavuses delegeeritud määruse (EL) 807/2014 artikli 5 lõike 1 punktis a ja arengukavas sätestatud nõuetega. Taotleja äriplaanist peab olema võimalik välja lugeda kuidas taotleja kavatseb kogu taotletavat toetussummat põllumajandusliku tegevuse arendamiseks kasutada.

Eelnõu § 4 lõikes 2 on sätestatud, et taotleja, välja arvatud omandaja, peab äriplaanis kavandama omatoodetud põllumajandusliku standardkogutoodangu väärtuseks mõlema taotluse esitamisele järgneva majandusaasta lõpuks üle 14 000 euro. Nimetatud standardkogutoodangu nõue vastab arengukavas sätestatule. Standardkogutoodangu väärtuse arvutamine toimub ja määramised tehakse taotlemise hetkel kehtinud standardtoodangu koefitsientide alusel. Omandaja ei pea standardtoodangu väärtust kavandama, kuna tema puhul võib lugeda nõude täidetuks senise müügitulu alusel (omandatud põllumajandusettevõtte senine põllumajanduslik müügitulu peab olema olnud suurem kui 14 000 eurot). Nimetatud nõuete eesmärk on tagada, et määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 19 lõike 4 kohaselt on määruse alusel antava toetuse alumine lävend kõrgem kui Maaelu arengukava 2014-2020 meetme 6.3 ülemine lävend.

Eelnõu § 4 lõikes 3 sätestatakse, et taotleja peab äriplaanis kavandama mõlema taotluse esitamisele järgneva majandusaasta lõpuks omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulaks üle 4000 euro. Vastav säte sisaldub ka arengukavas. Sätte eesmärk on tagada, et põllumajandustootja muutub majanduslikult aktiivseks turule orienteeritud ettevõtjaks.

Eelnõu § 4 lõikes 4 on sätestatud nõue, et lõikes 3 nimetatud müügitulu ei pea kavandama taotleja, kes tegutseb põhitegevusalaga puuvilja-, marja-, pähkli-, köögivilja-, viinamarja-, veise- või hobusekasvatuse või mesinduse tegevusalal. Erisus on seatud tegevusaladele, kus tegevusala eripärast tulenevalt ei pruugi olla võimalik põllumajandusliku müügitulu eelnõu lõikes 3 sätestatud tähtjaks nõutud summas saavutamine.

Puuviljakasvatus hõlmab õuna- ja luuviljaliste puuviljade-, troopiliste viljade-, subtroopiliste viljade-, tsitruseliste ning muu puuvilja kasvatust. Köögiviljakasvatus hõlmab ka kõrvitsaliste, juurvilja, seente, vürts- ja maitsetaimede ning mugulviljade kasvatust. Veisekasvatus hõlmab piimakarja-, lihaveise ja muude veislaste kasvatust.

Eelnõu § 4 lõikes 5 on sätestatud taotlejale kohustus kavandada äriplaanis asjakohaseid tegevusi, et viia oma tegevus vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608—670), artiklis 9 sätestatud aktiivse põllumajandustootja määratlusega ühe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kui taotlemise hetkel vastavust ei ole. Kohustus tuleneb määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 lõikest 4, kus on sätestatud, et noore põllumajandustootja äriplaani näeb ette, et noor põllumajandustootja vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 9 sätestatud aktiivse põllumajandustootja määratlusele 18 kuu jooksul alates tegevuse alustamise kuupäevast. Kuna äriplaani koostatakse vaid kaheks aastaks, siis on mõistlik lühendada perioodi, mille jooksul vastavus tuleb saavutada. Paragrahv 14 lõikes 2 on sätestatud toetuse saaja kohustus üldjuhul vastata aktiivse põllumajandustootja määratlusele kogu sihipärase kasutamise perioodi jooksul. Taotleja, kes ei vastanud määratlusele, taotlemise hetkel, peab vastavuse saavutama hiljemalt taotluse esitamisele vahetult järgneva majandusaasta jooksul.

Ennekõike tähendab aktiivne põllumajandustootja seda, et põllumajandustootja tegeleb põllumajandustoodete kasvatamise või tootmisega, sealhulgas saagikoristusega, lüpsikarja pidamisega, põllumajandusloomade aretamise ja pidamisega ning kasutab samal eesmärgil ka enda käsutuses olevat põllumajandusmaad. Täpsemad nõuded aktiivsele põllumajandustootjale on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 639/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa (ELT L 181, 20.6.2014, lk 1—47) 3. jaos ja maaeluministri 17.04.2015 vastu võetud määruses nr 32 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus“ paragrahvis 2.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetatavad tegevused.

Toetust võib taotleda äriplaanis kavandatud omatoodetud põllumajanduslike toodete tootmise või nende töötlemise alustamiseks või arendamise alaseks tegevuseks.

Eelnõus ei ole abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude loetelu, sest abikõlblikud on kõik asjakohased põllumajanduslikud tegevused, mis kajastuvad ettevõtja äriplaanis. Äriplaanis peavad olema kajastatud kõik materiaalse vara ostmise tegevused. Vähemalt 50% äriplaanis kavandatud tegevuste maksumusest tuleb kasutada materiaalse põhivara, sh bioloogilise vara ostmiseks või sellise hoone või rajatise püstitamiseks, rajamiseks, paigaldamiseks, laiendamiseks või rekonstrueerimiseks, mida saab kasutada põllumajanduslike toodete tootmiseks või töötlemiseks otseselt ja korduvalt vähemalt § 14 lõike 3 punktis 2 nimetatud

tähtaja, so vähemalt ühe aasta, jooksul arvates PRIA poolt toetuse viimase osa väljamaksmisest (edaspidi *investeering*).

Materiaalne põhivara on näiteks põllumajanduslike toodete tootmiseks kasutatavad statsionaarsed ja mobiilsed masinad ning seadmed ja inventar, mitmeaastased taimed ja põhikarja loomad, sh mesilased, ning põllumajandusmaa.

Tegevused, mis tehakse põllumajandusliku tegevuse arendamiseks, kuid ei ole materiaalse põhivara ostmine, on samuti lubatud. Neid tegevusi on eelnõus nimetatud muuks tegevuseks. Ka nende tegevuste eeldatav maksumus tuleb näidata äriplaanis, kuid silmas tuleb pidada, et selliste kulude osakaal moodustaks vähem kui 50% äriplaanis kavandatud tegevuste kogumaksumusest.

Vara, mida ei loeta "investeeringuks", on näiteks maanteetranspordis kasutatavad masinad ja seadmed (v.a traktor ja traktorihaagis), loomasööt, väetis, taimekaitsevahendid, ravimid, vitamiinid ja kütus. Ehitusmaterjali ostu ei loeta "investeeringu" osaks, kui peale tegevuste elluviimist ei ole PRIA-l võimalik kindlaks teha antud materjali taotleja taotluses toodud eesmärgipärast kasutamist. Tellitud ehitusteenuse raames ostetud ehitusmaterjal loetakse "investeeringu" osaks. Ka kasutatud masinate ja seadmete ostmine on lubatud.

Vara korduvaks kasutamiseks loetakse, kui objekt on ette nähtud samal otstarbel mitmekordselt kasutatavaks. Vara otseseks põllumajanduslike toodete tootmises ja töötlemises kasutamiseks loetakse, kui objekt on ette nähtud kasutamiseks taotleja tootmisprotsessi lahutamatu osana.

Äriplaanis kavandatavate tegevuste tegemist ei või alustada varem ja äriplaanis kavandatavate tegevuste tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse, et toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta on 40 000 eurot. Määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 nõuete kohaselt makstakse toetust vähemalt kahe maksena. Arengukavas sätestatu kohaselt moodustab toetuse esimene osa 75% ja teine osa 25% saadavast toetusest. Toetust antakse üks kord arengukava programmiperioodil.

Eelnõu § 7 sätestatakse taotluse esitamine ja selle tähtaeg.

Taotleja esitab PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selleks ettenähtud tähtajal PRIA-le avalduse ja äriplaani (edaspidi koos *taotlus*).

Toetuse taotlemine toimub vaid PRIA e-teenuste keskkonna kaudu. E-maili teel või paberil esitatud taotlusi enam vastu ei võeta. Toetuse saamiseks esitab taotleja PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selleks ettenähtud tähtajal PRIA-le avalduse ja äriplaani. Määruse paragrahvides 4, 8 ja 9 sätestatud taotluse andmekoosseisust lähtuvalt on koostatud elektroonilised taotluse vormid, mida taotleja nimetatud veebikeskkonnas täidab. Toetuse taotlemisel esitatav avaldus ja äriplaani on uues keskkonnas otseselt teineteist täiendavad dokumendid, mis üheskoos moodustavad terviku ehk taotluse. Taotlus peab sisaldama teavet, mille alusel saab kindlaks teha toetuse andmise tingimuste täitmise ja koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindakstegemiseks. Täiendavate andmete kogumise vajalikkus ja õigus tuleneb komisjoni rakendusmäärusest (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), Euroopa Komisjoni poolt koostatud meetme rakendamise juhendmaterjalist ning teistest õigusaktidest.

Taotluses esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged. Euroopa Liidu ühise

põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõike 4 punkti 3 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotluses on esitatud valeandmeid või kui taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil.

PRIA teatab taotluste esitamise tähtaja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Taotleja võib ettenähtud tähtjal esitada vaid ühe taotluse. Mitme äriühingu osanikud või aktsionärid või mitme ettevõtte omanikust FIEd võivad toetuse taotlust esitada ainult ühe äriühingu või FIE kaudu.

Eelnõu eesmärk on toetada põllumajandusliku tootmisega esimest korda alustavat konkreetset füüsilist isikut. Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetuse eesmärk on anda noorele ettevõtjale ühekordset tuge oma põllumajandusliku ettevõtte sisse seadmisel ja arendamisel ning juhtimiskogemuse omandamisel. Tähtsaks eesmärgiks on soodustada põlvkondade vahetust põllumajanduses ning motiveerida toetuse abil noori ettevõtjaid põllumajandusega jätkama. On igati positiivne, kui noor ettevõtja suudab rajada mitu ettevõtet, kuid antud toetus on mõeldud siiski vaid ühekordseks abiks ühe ettevõtte põhjal põllumajandustootmisega alustamiseks.

Eelnõu §-s 8 on sätestatud taotlusele esitatavad nõuded.

Eelnõu § 8 lõikes 1 on loetletud taotleja poolt avalduses esitatavad andmed. Avaldus ja äriplaan peab sisaldama teavet, mille alusel saab kindlaks teha eelnõu tingimuste täitmise ja koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindlakstegemiseks.

Äriühingute puhul kontrollib PRIA taotleja majandustegevuse vastavust eelnõu tingimustele äriregistri abil. Kassapõhiste FIEde vastavust kontrollitakse tuludeklaratsiooni e-vormi alusel, mille andmed saab PRIA Maksu- ja Tolliametist.

Eelnõu §-s 9 on kehtestatud nõuded taotluse osaks olevatele dokumentidele.

Dokumendid, mis tuleb koos avaldusega esitada, on füüsilist isikust ettevõtjal, kes peab arvestust tekkepõhiselt, ning ettevõtjal, kes peab arvestust kassapõhiselt, erinevad. Põhjuseks on siin asjaolu, et kassapõhine ja tekkepõhine raamatupidamine eeldab erinevate nõuete täitmist. Taotlejaid tuleb toetuse otsustamisel kohelda võrdselt olenemata sellest, millist raamatupidamise meetodit taotleja kasutab. Taotluste erinev hindamine lähtudes sellest, kas raamatupidamist peetakse tekke- või kassapõhiselt, ei tohi viia taotlejate ebavõrdse kohtlemiseni, mis põhiseaduse § 12 lõikes 1 sätestatu kohaselt on mõistliku põhjendusega lubamatu.

Eelnõu § 9 lõikes 1 on loetletud PRIA-le koos avalduse ja äriplaaniga esitatavad dokumendid.

Eelnõu § 9 lõike 1 punktides 1 ja 2 nõutakse, et taotleja peab esitama füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu kõigi osanike või aktsionäride erialast haridust tõendavate dokumentide ära kirjad, samuti ka elulookirjelduse, töölepingu või tööraamatu või õppepraktika läbimist tõendava dokumendi ära kirja või selle väljavõtte, millest nähtub põllumajanduse või muus valdkonnas tegutsemise töökogemus.

Haridust ja töökogemust tõendava dokumendi asemel võib vajaduse korral esitada muid dokumente, millest nähtub taotleja töökogemus või haridus, näiteks välisriigis töötamise või õppimise kohta.

Töökogemus peab olema saadud põllumajandusettevõttes, sealhulgas arvestatakse ka tegutsemist ettevõtjana.

Eelnõu § 9 lõikes 2 on sätestatud, et kui taotleja on omandanud põlvkondade vahetuse korras ettevõtte ja soovib saada hindepunkte lisas kehtestatud hindamiskriteeriumite 4, 5 või 6 alusel, esitab ta lisaks lõikes 1 loetletud dokumentidele järgmised dokumendid:

- 1) dokumendi, mis tõendab äriühingu või füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtte omandamist juhul, kui vastav teave ei ole kättesaadav äriregistri andmebaasist;
- 2) kui taotleja omandas oma füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu osanikust või aktsionärist vanema ettevõtte või äriühingu osaluse ja vastav teave ei ole kättesaadav rahvastikuregistrist, esitab taotleja oma sünnitunnistuse ära kirja, ning kui ta omandas oma füüsilisest isikust ettevõtjast või äriühingu osanikust või aktsionärist vanavanema ettevõtte, või äriühingu osaluse, siis ka vanema sünnitunnistuse ära kirja või muud vajalikud dokumendid, mis tõendavad taotleja põlvnemist ettevõtte üleandnud isikust.

Eelnõu § 9 lõikes 3 nimetatud dokument on vajalik tõendamaks, et taotleja, kes veel vastavaid aruandeid esitanud ei ole ning nende esitamiseks kohustust pole omanud, on Komisjoni soovitus nr 361/2003 kohaselt mikro- või väikeettevõtja.

Eelnõu § 9 lõikes 4 on sätestatud, et koos taotlusega esitab taotleja toetuse esimese osa välja maksmiseks PRIA-le maksetaotluse. Maksetaotlus võib olla avalduse osaks.

Nimetatud loetelu ei ole lõplik ning PRIA peadirektoril on õigus vajadusel lisada avaldusele täiendavaid andmeid. Täiendavate andmete kogumise vajalikkus tuleneb komisjoni rakendusmäärusest nr 808/2014, teistest õigusaktidest ning Euroopa Komisjoni poolt koostatud meetme rakendamise juhendmaterjalist (fiche).

Taotleja avalduses esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged. ELÜPSe § 79 lõike 4 punkti 3 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil. Äriühingute puhul kontrollib PRIA taotleja majandustegevuse vastavust eelnõu tingimustele äriregistri abil.

Eelnõu §-des 10 ja 11 sätestatakse taotluse vastuvõtmise protseduur ning taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine. PRIA kontrollib taotluse esitamisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist, vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja nendes esitatud andmete õigsust ning taotleja kavandatava tegevuse vastavust eelnõus sätestatud nõuetele.

Haldusmenetluse seaduse § 15 lõike 1 kohaselt on haldusorgan kohustatud talle esitatud taotluse vastu võtma sõltumata selle puudustest, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

Kui taotleja jätab koos taotlusega esitamata nõutud andmed või dokumendid või kui taotluses on muid puudusi, määrab PRIA vastavalt haldusmenetluse seaduse § 15 lõikele 2 tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtajaks, loetakse taotlus tähtaegselt esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtaegselt, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata. Taotluse läbivaatamata jätmise alused on sätestatud haldusmenetluse seaduse § 14 lõikes 6.

Taotleja esitatud andmete kontrollimiseks kasutab PRIA ka teiste riiklike registrite andmeid. PRIA esitab Maksu- ja Tolliametile (edaspidi MTA) pärast taotluse esitamise tähtaja viimast päeva toetust taotlenud füüsilisest isikust ettevõtjate või § 2 lõikes 8 sätestatud juhul

põllumajandusettevõtte üleandnud füüsilisest isikust ettevõtjate ning § 2 lõikes 7 nimetatud füüsilisest isikust ettevõtjate nimekirja järgmiste andmete saamiseks:

- 1) käibedeklaratsiooni andmete saamiseks nende füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kes on käibemaksukohustuslased;
- 2) tuludeklaratsiooni vormi E andmete saamiseks nende füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kes peavad raamatupidamise seaduse kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust ja kes ei ole käibemaksukohustuslased.

Käibemaksukohustuslike füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu vaatlemine toimub käibedeklaratsioonide (käibemaksuseaduse § 27 tähenduses) alusel. PRIA saab ettevõtja käibedeklaratsioonides kajastuva teabe Maksu- ja Tolliametist. Raamatupidamise seaduse kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidavate füüsilisest isikust ettevõtjate korral, kes on käibemaksuseaduse § 3 lõigete 1 või 2 tähenduses käibemaksukohustuslased, kasutatakse samuti käibedeklaratsioonide andmeid, mis aga peaks ühtima nende poolt PRIAle esitatud kasumiaruande andmetega.

Tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidavate füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kes ei ole käibemaksukohustuslikud, kasutatakse PRIAle esitatud kasumiaruande näitajaid. Kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate füüsilisest isikust ettevõtjate korral, kes ei ole käibemaksukohustuslikud, lähtutakse tuludeklaratsiooni vormist E.

Järgnev tabel kajastab erinevate ettevõtlusvormide lõikes dokumente, mille alusel toetuse taotleja ja saaja müügitulu määratletakse.

Ettevõtlusvorm	Vaadeldav dokument
Kassapõhist raamatupidamist pidav FIE, <u>kes on</u> käibemaksukohustuslane	Käibedeklaratsioon
Kassapõhist raamatupidamist pidav FIE, <u>kes ei ole</u> käibemaksukohustuslane	Tuludeklaratsiooni vorm E
Tekkepõhist raamatupidamist pidav FIE, <u>kes on</u> käibemaksukohustuslane	Kasumiaruanne (käibedeklaratsioon)
Tekkepõhist raamatupidamist pidav FIE, <u>kes ei ole</u> käibemaksukohustuslane	Kasumiaruanne
Äriühing	Majandusaasta aruanne

PRIA volitatud ametnikul on taotluses esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks õigus viibida tema ettevõttes, sealhulgas hoones ja kinnisasjal, ning kontrollida dokumente kohapeal. Lisaks on PRIAL ELÜPS § 76 lõike kohaselt ka taotlejaga seotud kolmanda isiku juures, kes valdab toetuse saamisega seotud andmeid või dokumente.

Raamatupidamise andmeid tõendavaid dokumente nõutakse taotleja majandusliku jätkusuutlikkuse tõendamiseks. Kohustuse eesmärk on tagada toetuse saamisel äriplaanis kajastatavate majandusnäitajate ja äriregistris olevate ettevõtte majandusnäitajate samasus. PRIA kontrollib, kas kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, kõik võrreldavad andmed, sh analüüsivad finantsmajanduslikud andmed ja nende omavahelised seosed, seda samasust kinnitavad ja kas on täidetud kõik eelnõus sätestatud nõuded.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse taotluste hindamise kriteeriumid ja hindamise kord.

PRIA hindab taotlusi lisas sätestatud hindamiskriteeriumite alusel enne Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 77 lõike 4 alusel taotleja, taotluse ja kavandatava tegevuse nõuetele vastavuse kontrollimist, andes taotlusele hindepunkte lisa kohaselt ja moodustab taotluse paremusjärjestuse.

Lisa A-osas sätestatud hindamiskriteeriumitele vastavuse hindamiseks ja taotluste paremusjärjestuse moodustamise ettepaneku tegemiseks moodustab PRIA nõuandva hindamiskomisjoni. Hindamiskomisjoni pädevusse kuulub taotluste hindamine eelnõu lisa A-osas kehtestatud hindamiskriteeriumite (taotleja erialase pädevuse vastavus äriplaanis kajastatud tegevustele, taotleja töökogemus ettevõtlusega tegelemiseks ja äriplaani jätkusuutlikkus ning äriplaani idee vastavus meetme eesmärkidele) põhjal andes taotlusele hindepunkte lisa A-osa alusel. See, et PRIA moodustab hindamiseks komisjoni tähendab, et PRIA viib hindamise läbi hindamiskomisjoni kaudu. Komisjoni liikmed annavad taotlusele lisas sätestatud hindamiskriteeriumide alusel hindepunkte. Hindepunktide summa alusel teeb komisjon PRIAle paremusjärjestuse moodustamise ettepaneku.

Kuigi määrus näeb ette, et hindamise läbiviimine toimub hindamiskomisjoni kaudu, ei ole hindamiskomisjon haldusorgan ega saa seega taotluste heakskiitmise menetluses teostada menetlustoiminguid enda nimel. Hindamiskomisjon on PRIA suhtes üksnes nõuandva õigusega ja ta on õigus teha ettepanekuid paremusjärjestuse moodustamiseks. PRIAl on õigus ja lausa kohustus hinnata komisjoni poolt läbi viidava hindamise õiguspärasust, sealhulgas hindamise erapooletust ning menetlus- ja kaalumisreeglite järgimist. Juhul kui PRIA-l tekib kahtlus läbiviidud hindamise objektiivsuses või asjakohasuses – näiteks juhul, kui hindajate hinded iga hindamiskriteeriumi arvestuses on väga erinevad, peaks PRIA kaaluma uue hindamise läbiviimist. Ka kehtiv kohtupraktika (RKHK 3-3-1-77-12, p 18, RKHK 3-3-1-16-14, p 26) toetab lähenemist, et hindamiskriteeriumitega või juhtumi asjaoludega ilmselge vastuolu korral tuleb tuvastada hindamise sisuline õigusvastasus. Uue hindamise läbiviimisel on PRIAl kaalutusõigus otsustamiseks viia hindamine läbi sama komisjoni poolt või moodustada selleks uus komisjon. Hindamiskomisjoni ettepanekute arvestamise korral paremusjärjestuse moodustamise puhul on tegemist ikkagi PRIA kaalutletud otsustusega (TlnRnKo 3-07-2155).

Komisjon hindab füüsilisest isikust ettevõtjate või äriühingu osanike või aktsionäride erialase ettevalmistuse vastavust põllumajandusliku ettevõtlusega alustamiseks (äriplaanis kavandatud tootmissuunaga seotud vajalik põllumajanduslik kõrgharidus, põllumajandusalane keskeri- või kutsekeskharidus või EKR viies kutsetase) ning varasemat töökogemust põllumajandusettevõttes või muus valdkonnas. Töökogemus põllumajandusettevõttes töötamisest peab kõrgemate hindepunktide saamiseks olema seotud äriplaanis kavandatud tegevustega (aiandus, köögiviljakasvatus, taimekasvatus, loomakasvatus, segatootmine jne).

PRIA saab e-taotluse esitamise käigus kogu vajaliku teabe lisa B-osas kehtestatud hindamiskriteeriumidele (põlvkondade vahetuse ja piimakarjakasvatuse soodustamine ning puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine) vastavuse kohta ning annab esitatud e-taotluse alusel hindepunkte.

Kuna toetuse üks eesmärk on aidata kaasa põlvkondade vahetusele põllumajanduses, siis tuleb arvestada, et vanem või vanavanem, kes annab oma ettevõtte üle, peab põllumajandusega tegelemise ka lõpetama. Äriühingute puhul kontrollitakse näiteks, kas osakud või aktsiad on vahetanud omaniku.

Taotluste paremusjärjestuse koostamiseks liidab PRIA hindamiskomisjoni töö tulemusel saadud hindepunktid ja ka PRIA poolt analüüsitud hindepunktid kokku. Taotluste paremusjärjestuse koostamisel loetakse paremaks kõrgema hindepunktide summa saanud

taotlused. Taotluse rahuldamiseks peab olema taotlus saanud vähemalt minimaalselt nõutava hindepunktide arvu. Võrdsete hindepunktidega taotluste puhul eelistatakse taotlust, mille on esitanud noorem FIE või äriühingu osanik või aktsionär, kui taotlejaks on ühe osanikuga või aktsionäriaga äriühing. Juhul, kui taotlejaks on mitme füüsilisest isikust osaniku või aktsionäriaga äriühing, võetakse aluseks äriühingu osanike või aktsionäride vanuse aritmeetiline keskmine.

Taotluste hindamine saab olla seda õiglasem ja täpsem, mida paremini ja selgemalt on taotluses andmed esitatud. Soovitav on taotluste sisu väga hoolikalt läbi mõelda ja vormistada nii, et hindajad kogu vajaliku info kätte saaksid.

Püsihindaja poolt läbiviidud hindamiskriteeriumite analüüsimise tulemusena on järeldatud, et hindamissüsteem vastab meetme eesmärkidele ja tegelikule olukorrale ning eelistatud on parema hariduse ja kogemusega noored põllumajandustootjad ning realistlikumate äriplaanide esitajad. Eelnevast tulenevalt ei ole olnud vajadust hindamiskriteeriumeid võrreldes perioodil 2007-2013 kasutatutega oluliselt muuta.

Eelnõu § 13 sätestatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused.

Eelnõu § 13 lõikes 1 sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületa tegevusvaldkonna rahastamise eelarvet ja kõigi taotlejate puhul ületab neile antud hindepunktide summa minimaalset taotluse rahuldamiseks vajalikku lõikes 3 kehtestatud hindepunktide summat, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused ELÜPSi § 79 lõike 1 punkti 3 alusel.

ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkt 3 sätestab, et kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt kõik taotlused.

Eelnõu § 13 lõikes 2 on sätestatud, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetatava tegevuse rahastamise eelarve, rahuldatakse taotluste hindamise tulemusel koostatud taotluste paremusjärjestuse alusel parimad taotlused, mis on saanud vähemalt minimaalse hindepunktide summa, ELÜPSi § 79 lõike 1 punkti 2 alusel.

ELÜPS-i § 79 lõike 1 punkt 2 sätestab, et kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad toetuse saamiseks esitatud nõuetele ning taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, rahuldatakse toetuse eelarve piires toetuse andmise tingimuste kohaselt hindamistulemuste alusel välja valitud ja vajaduse korral paremusjärjestusse seatud parimad taotlused.

Eelnõu § 13 lõikes 3 on sätestatud, et minimaalne hindepunktide summa (lävend) toetuse taotluse rahuldamiseks peab moodustama vähemalt 30% maksimaalsest lisas kehtestatud hindepunktide summast. Taotluseid, mis nimetatud künnist ei ületa, ei rahuldata. Alus minimaalsete hindepunktide kehtestamiseks tuleneb ELÜPS § 79 lõike 1 sissejuhatavast osast, mis sätestab, et rahastamiseks peab taotlus vastama hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele.

Eelnõu § 13 lõikes 4 sätestatakse, et taotlus on nõuetele vastav kui taotleja, taotlus ja toetav tegevus vastavad Euroopa Liidu õigusaktides, ELÜPSis, arengukavas ja määruses sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 13 lõikes 5 on sätestatud, et kui taotluse nõuetele vastavuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta toetuse saamiseks esitatud nõuetele, teeb PRIA Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõike 4 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Eelnõu § 13 lõikes 6 on sätestatud, et PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 60 tööpäeva jooksul alates taotluse esitamise tähtpäevast. ELÜPS-i seletuskirjas ELÜPS-i § 79 lõike 4 kohta esitatud seletuse kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus ka siis, kui taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta vähemalt ühele nõudele, mis on esitatud taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele, kui nõuetele vastavat taotlust ei rahuldata põhjusel, et ta ei kuulu rahuldamisele hindamiskriteeriumite alusel või kui taotluses esitatud andmed ei ole õiged või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 60 kohaselt ei tohi anda toetusi isikutele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad on toetuse saamiseks vajalikud tingimused tekitanud kunstlikult, vastupidiselt toetuste andmise aluseks olevate õigusaktide eesmärkidele. Ülejäänud, ELi õigusest otseselt mittetulevate taotluse rahuldamata jätmise aluste puhul on tegemist traditsiooniliselt esinevate alustega.

Eelnõu § 14 on sätestatud toetuse saaja kohustused. Lõikes 3 on sätestatud komisjoni 11. märtsi 2014. a delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (edaspidi *määrus 640/2014*) artikkel 35 lõike 1 tähenduses toetuskõlblikkuse nõuded. Toetuskõlblikkuse nõuete rikkumise korral tuleb toetus väljamaksmata jätta ja kui on toetust välja makstud, siis väljamakstud toetus täielikult tagasi nõuda.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustused on määruse 640/2014 artikkel 35 lõike 2 punkti a tähenduses kohustused. Lõigetes 4, 5 ja 6 nimetatud kohustused on määruse 640/2014 artikkel 35 lõike 2 punkti b tähenduses muud kohustused.

Eelnõu § 14 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saaja peab viima äriplaanis kavandatud tegevused ellu hiljemalt kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Eelnõu § 14 lõike 1 punkt 1 kohustab toetuse saajat alustama tegevuste elluviimist 6 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Eelnõu § 14 lõike 1 punkt 2 kohustab toetuse saajat teostama esimese aasta lõpuks arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest äriplaanis kavandatud tegevustest vähemalt 75 protsenti, sealjuures § 5 lõike 2 kohane investering.

Toetuse teise osaga kavandatud tegevused peavad olema tehtud hiljemalt 24 kuu jooksul alates taotluse rahuldamise otsuse kuupäevast.

Eelnõu § 14 lõikes 2 on sätestatud kohustused toetuse saajatele.

Eelnõu § 14 lõike 2 punktis 1 on nõutud, et toetuse saaja peab investeringuobjekti säilitama ja sihipäraselt kasutama vähemalt ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest (edaspidi *sihipärase kasutamise periood*).

Eelnõu § 14 lõike 2 punktides 2 ja 3 sätestatakse, et lisas kehtestatud hindamiskriteeriumi 5 “piimakarjakasvatuse soodustamine“ või hindamiskriteeriumi 6 “puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine“ põhjal hindepunktide saamise korral peab toetuse saaja tegelema vähemalt kahe majandusaasta jooksul taotluse esitamisest arvates piimakarjakasvatusega või puuvilja-, marja-, köögivilja-, või viinamarjakasvatusega.

Eelnõu § 14 lõike 2 punktis 4 on seatud toetuse saajale kohustus säilitada aktiivse põllumajandustootja staatus kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni, kui taotleja oli määratlusele vastav ning need kes taotlemise hetkel ei olnud määratlusele vastavad, peavad vastavuse saavutama hiljemalt ühe aasta jooksul alates arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest ning on samamoodi kohustatud sealt edasi sihipärase kasutamise perioodi lõpuni olema aktiivse põllumajandustootja määratlusele vastavad. Nõude eesmärk on tagada toetuse sihipärane kasutamine, st soodustada noorte aktiivset osalemist põllumajanduslikus tootmises.

Eelnõu § 14 lõike 2 punktis 5 on sätestatud, et toetuse saaja peab tagama, et tema omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu on üle 4000 euro ajavahemikul, mis algab taotluse esitamisele vahetult järgneva majandusaasta lõpust ja lõppeb sihipärase kasutamise perioodi lõpuga;

Eelnõu § 14 lõike 2 punktis 6 nõutakse, et toetuse saaja peab tagama, et punktis 5 nimetatud omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu peab moodustama üle 50 protsendi kogu müügitulust.

Eelnõu § 14 lõike 2 punktis 7 on sätestatud, et kui toetuse saaja tegutseb peamiselt puuvilja-, marja-, pähkli-, köögivilja-, viinamarja-, veise- või hobusekasvatuse või mesinduse tegevusalal, ja punktis 5 nimetatud müügitulu nõuet ei ole täidetud, peab olema tagatud, et tema põllumajandusliku standardkogutoodangu väärtus on alates taotluse esitamisele vahetult järgneva majandusaasta lõpust kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni üle 14 000 euro.

Eelnõu § 14 lõike 2 punktis 8 nõutakse, et toetuse saaja taotluse esitamisele järgnev majandusaasta peab olema kuni 12 kuu pikkune. Nõudega tagatakse, et punktides 5-7 toodud nõuded täidetakse tavapärase majandusaasta jooksul.

Eelnõu § 14 lõikes 3 on sätestatud toetuse saaja toetuskõlblikkuse tingimused.

Eelnõu § 14 lõike 3 punktis 1 nõutakse, et toetuse saaja peab omandama põllumajandusalase töökogemuse, hariduse või kutse, kui toetuse saajal on § 2 lõike 5 sätestatud kohustus ning esitama hiljemalt ühe kuu möödudes nimetatud lõikes märgitud tähtaja lõppemisest arvates PRIA e-teenuse keskkonna kaudu omandatud põllumajandusalast töökogemust, haridust või kutset tõendava dokumendi ära kirja.

Eelnõu § 14 lõike 3 punktis 2 nõutakse, et toetuse saaja peab tagama, et sihipärase kasutamise perioodi jooksul äriühingu osaniku või aktsionäri vahetumise korral vastab uus osanik või aktsionär või juhatuse liige toetuse saamiseks esitatud nõuetele.

Eelnõu § 14 lõike 3 punktis 3 nõutakse, et toetuse saaja suhtes ei tohi olla kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.

Eelnõu § 14 lõikes 4 on sätestatud kohustused, mis kaasnevad toetuse saamisega.

Eelnõu § 14 lõike 4 punktides 1 ja 2 kohustatakse toetuse saajat võimaldama kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrole ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida toetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil soetatud vara kohapeal.

Toetuse saaja peab esitama järelevalve või muu kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul.

Eelnõu § 14 lõike 4 punktis 3 ja 4 on nõutud, et toetuse saaja peab eristama selgelt oma raamatupidamises toetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest. Kui taotleja tegi äriplaani raames lisaks materiaalse põhivara ostmisele (sh ehitustegevus) ka muid tegevusi, siis muu tegevusega seotud kuludokumente ei pea taotleja PRIAle esitama, kuid kohapealse kontrolli raames peab taotleja olema valmis tõendama ka käibevarasse tehtud kulude toimumist.

Toetuse saaja on ühtlasi kohustatud tagama toetuse väljamaksmise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ja kulude abikõlblikkuse.

Eelnõu § 14 lõike 4 punktis 5 on sätestatud, et eelnõu § 5 lõikes 2 nimetatud investeeringu tegemise korral ei tohi toetuse saaja ja vara müüja või teenuse osutaja ning nende osanik, aktsionär või juhtorgani liige omada osalust üksteise äriühingus ega olla nimetatud üksteise juhatusesse. Nimetatud piiranguga püütakse vältida taotleja ja müüja omavahelisest seotusest tingitud kokkuleppetehinguid ja sellest tulenevat ebatervet konkurentsikeskkonda. Piirangu eesmärk on tagada toetusraha sihipärane ja mõistlik kasutus.

Eelnõu § 14 lõike 4 punktis 6 ja 7 on kehtestatud toetuse saaja kohustus esitada toetuste kasutamise seotud seireks vajalikku teavet ja säilitada toetusega seotud dokumente kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Eelnõu § 14 lõike 4 punktis 8 on nõutud, toetuse saaja peab viivitamata teavitama PRIA-t taotluses esitatud või investeeringuobjektiga seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust.

Eelnõu § 14 lõikes 5 on kehtestatud, et toetuse saajal ei tohi olla kuni viimase toetusosa väljamaksmiseni riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine peab olema ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral peab maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas.

Eelnõu § 14 lõikes 6 on sätestatud, et toetuse saaja ei tohi kuni sihipärase kasutamise perioodi lõpuni kuuluda kontserni ja olla konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 mõistes valitseva mõju kaudu seotud teise põllumajandustootjaga.

Delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014), artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et kui määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 lõike 1 punktis n määratletud noor põllumajandusettevõtja, sõltumata oma õiguslikust vormist, ei alusta tegevust põllumajandusettevõtte ainsa juhina, kehtestavad liikmesriigid toetuse saamise eritingimused ja kohaldavad neid. Need tingimused peavad olema samaväärsed nendega, mida nõutakse põllumajandusettevõtte ainsa juhina tegevust alustavalt noorelt põllumajandustootjalt.

Kontserni emavõtte on ettevõtte, mis omab vähemalt üht tütarvõtet ja kus ühelgi teisel ettevõttel ei ole üle 50 protsendi hääleõigust. Emafirmal on kas otseselt või kaudselt üle 50 protsendi hääleõigust, mistõttu tütarvõtteks kontserni kuulumine ei ole samaväärne eespool nimetatud tingimustega ja on välistatud.

Eelnõu §-s 15 on sätestatud toetatud tegevuste elluviimist tõendavate dokumentide esitamise kord.

Toetuse saaja esitab PRIA-le pärast äriplaanis kavandatud tegevuste osalist või täielikku elluviimist ja selle eest täielikult või osalist tasumist, kuid mitte hiljem kui ühe kuu jooksul § 14 lõikes 1 sätestatud tähtpäevast PRIA e-teenuse keskkonna kaudu tehtud tegevuste aruande. Toetuse saaja on kohustatud esitama tegevuste aruande, mis sisaldab eelnõu § 15 lõikes 1 sätestatud andmeid äriplaanis kavandatud tegevuste kohta.

Koos tegevuste aruandega esitab toetuse saaja pärast äriplaanis ettenähtud kõigi tegevuste täitmist toetuse teise osa välja maksmiseks PRIA-le ka maksetaotluse, milles märgitakse summa, mille väljamaksmist toetuse teise osaga taotletakse. Maksetaotlus võib olla tegevuste aruande osaks.

Koos tehtud tegevuste aruandega esitab toetuse saaja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid.

Toetuse saaja esitab PRIA-le kuni kaks tehtud tegevuste aruannet. Ühes osas on võimalik aruanne esitada juhul, kui äriplan on täielikult ellu viidud ühe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse toetuse maksmine ja maksmisest keeldumine.

Eelnõu § 16 lõikes 1, 2 ja 3 on kehtestatud, et toetust makstakse välja kahes osas, kooskõlas arengukavas sätestatule moodustab toetuse esimene osa 75% ja teine osa 25% saadavast toetusest. PRIA maksab toetuse saajale toetuse esimese osa välja pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Toetusraha kantakse toetuse saaja arveldusarvele hiljemalt 30 tööpäeva jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemise päevast arvates.

Toetusraha teine osa kantakse toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates äriplaanis kavandatud toetuse esimese ja teise osaga tehtavate kõigi eelnõu § 14 lõikes 1 ning sama paragrahvi lõike 3 punktis 1 sätestatud tegevuste ellu viimisest ja nõuetekohaste dokumentide saamisest.

Toetuse teise osa (25% toetusest, maksimaalse summa taotlemisel 10 000 eurot) väljamaksmise eelduseks on kogu äriplaani kõigi toetuse abil tehtavate tegevuste (k.a hariduse või kutsekvalifikatsiooni või töökogemuse omandamine) täitmine. Seega peab ettevõtjal olema võimalik investeerida oma- või võõrvahenditest hiljemalt teisel majandusaastal vähemalt eespool nimetatud summa, et täita kõik äriplaani tegevused.

Eelnõu § 16 lõikes 4 on sätestatud, et toetust ei maksta ELÜPSi § 81 lõikes 3 sätestatud juhtudel. Nimetatud säte ütleb, et PRIA jätab maaelu arengu toetuse maksmata, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi.

ELÜPSi § 80 lõikest 2 kohaselt tunnistatakse maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) ilmneb asjaolu, mille puhul taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) toetuse saaja ei ole tegevust ettenähtud tähtaja jooksul ellu viinud;
- 3) tegevust ei ole võimalik tegevuse elluviimise tähtaja jooksul ellu viia;
- 4) toetuse saaja ei täida Euroopa Liidu õigusaktides või käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud kohustusi.

PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 määruse artikli 60 kohaselt ei tohi anda toetusi isikutele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad on toetuse saamiseks vajalikud tingimused tekitanud kunstlikult, vastupidiselt toetuste andmise aluseks olevate õigusaktide eesmärkidele. Määruse nr 1306/2013 artikli 64 kohaselt halduskaristust ei kohaldata, kui põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide kohaldamisest tulenevate rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide, kulukohustuste või muude kohustustega seotud mittevastavuse põhjuseks on vääramatu jõud.

Eelnõu § 16 lõikes 5 on sätestatud, et toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral tunnistab PRIA taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks.

Eelnõu §-s 17 sätestatakse dokumentide säilitamise kohustus. Esitatud dokumente taotlejale ei tagastata ja neid peab PRIA säilitama vähemalt 2032. aasta 31. detsembrini.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 37 kohaselt teeb komisjon lõppmakse vastavalt vahendite olemasolule pärast maaelu arengu programmi rakendamist käsitleva viimase iga-aastase eduaruande kättesaamist, võttes aluseks kehtiva rahastamiskava, asjaomase maaelu arengu programmi viimase rakendusaasta raamatupidamisaruanded ning vastava kontrollimise ja heakskiitmise otsuse. Nimetatud raamatupidamisaruanded esitatakse komisjonile hiljemalt kuus kuud pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 2 osutatud kulude rahastamiskõlblikkuse viimast kuupäeva ning need hõlmavad makseasutuse kantud kulusid kuni kulude rahastamiskõlblikkuse viimase kuupäevani. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 2 kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2014 – olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem – kuni 31. detsembrini 2023. Lisaks on kulud EAFRD-st toetuse saamiseks kõlblikud ainult juhul, kui makseasutus maksab asjaomase abi tegelikult välja ajavahemikus 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023. Liikmesriikide kogemus näitab, et Euroopa Komisjoni viimane makse tavaliselt hilineb, ja seepärast sätestatakse dokumentide säilitamise lõpptähtpäevana 2032. aasta 31. detsembri, mis peaks sisaldama ka väikese varu. Dokumentide säilitamise kohustus kohaldub toetuse andmisega seotud isikule.

Eelnõu lisas on kehtestatud hindamiskriteeriumid. Hindamiskriteeriumid on välja töötatud koostöös Eesti Maaülikooliga ning nende põhimõtte on heaks kiidetud arengukava seirekomisjoni poolt.

Eelnõu § 12 kohaselt moodustab PRIA peadirektor taotluste hindamiseks ja taotluste paremusjärjestuse moodustamise ettepaneku tegemiseks hindamiskomisjoni. Komisjon hindab taotlusi lisa A-osas kehtestatud hindamiskriteeriumide põhjal, annab taotlusele hindepunkte eelnõu lisa A-osa kohaselt ja koostab taotluste paremusjärjestuse.

A-osa hindamiskriteeriumid on jaotatud kriteeriumite mõju alusel kolme valdkonda: taotleja haridus ja erialane ettevalmistus ettevõtlusega alustamiseks ning äriplaanis kavandatud tegevuste elluviimiseks (kriteerium 1), taotleja töökogemus ettevõtlusega tegelemiseks (kriteerium 2) ning äriplaani jätkusuutlikkus ja äriplaani idee vastavus meetme eesmärkidega (kriteerium 3).

Kriteeriumi 1 (taotleja haridus ja erialane ettevalmistus) eest on võimalik maksimaalselt kokku saada 10 punkti, kriteeriumi 2 (taotleja töökogemus) eest on võimalik saada maksimaalselt 5 punkti ning kriteeriumi 3 (äriplaani jätkusuutlikkus ja eesmärkidele vastavus) eest maksimaalselt 15 punkti.

PRIA saab e-taotluse esitamise käigus kogu vajaliku teabe lisa B-osas kehtestatud hindamiskriteeriumidele (põlvkondade vahetuse ja piimakarjakasvatuse soodustamine ning puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine) vastavuse kohta ning annab esitatud e-taotluse alusel hindepunkte.

B-osa hindamiskriteeriumid on jaotatud kriteeriumite mõju alusel kolme valdkonda: põlvkondade vahetuse soodustamine (kriteerium 4), piimakarjakasvatuse soodustamine (kriteerium 5) ja puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine (kriteerium 6).

Põlvkondade vahetuse soodustamine (kriteerium 4) eest on võimalik saada 15 punkti, piimakarjakasvatuse soodustamine (kriteerium 5) eest 5 punkti ning puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine (kriteerium 6) eest on võimalik saada 5 punkti.

Taotluste paremusjärjestuse koostamiseks liidab PRIA hindamiskomisjoni töö tulemusel saadud hindepunktid (A-osa) ja PRIA poolt analüüsitud hindepunktid (B-osa) kokku.

Noortel põllumajandustootjatel on kokku võimalik maksimaalselt saada 50 hindepunkti. Vastavalt eelnõu § 12 lõikele 3 peab taotluse rahuldamiseks minimaalne hindepunktide summa moodustama vähemalt 30 protsenti maksimaalsest hindepunktide summast.

Hindamiskriteeriumite nr 1, 2 ja 3 alusel toimub hindamine lisa A-osas sõnastatud alakriteeriumite lõikes toodud hindamispunktide alusel.

Erialase ettevalmistuse hindamiskriteerium 1 koosnes kahest alakriteeriumist, millest olulisema punktisumma annab põllumajanduslik haridus (maksimaalselt 7 punkti) ja väiksema osa majanduslik või juhtimisalane haridus (maksimaalselt 3 punkti).

Alakriteeriumi 1.1.1. eest on võimalik saada maksimaalselt 7 punkti, kui FIEL või äriühingu kõigil osanikel või aktsionäridel on olemas äriplaanis kavandatud tegevustega otseselt seotud põllumajanduslik kõrg-, keskeri- või kutsekeskharidus. Äriühingu puhul hinnatakse iga osaniku või aktsionäri vastavust hindamiskriteeriumile ja äriühingu hindepunktid leitakse jagades osanikele või aktsionäridele antud hindepunktide summa osanike või aktsionäride arvuga.

Nimetatud hariduse puudumisel hindepunkte ei anta ("0" punkti). Siin peab arvestama, et lõpetamata jäänud või pooleli olevad õpingud taotleja haridustaset ei muuda.

Alakriteeriumi 1.1.2. eest on võimalik saada maksimaalselt 6 punkti, kui FIEL või äriühingu kõigi osanikel või aktsionäridel on kutseeaduse § 4 lõikes 4 nimetatud kvalifikatsiooniraamistiku kutse kvalifikatsiooni viies tase põllumajandustootmise valdkonnas (EKR 5). Kui omandatud kutsetase vastab otseselt äriplaanis kavandatud tegevusele saab taotleja 6 hindepunkti. Äriühingu puhul hinnatakse iga osaniku või aktsionäri vastavust hindamiskriteeriumile ja äriühingu hindepunktid leitakse jagades osanikele või aktsionäridele antud hindepunktide summa osanike või aktsionäride arvuga.

Enne 2014. a välja antud kutsed on EKR-iga suhestatud ja kehtivad kuni kutsetunnistuse kehtivusaja lõppemiseni. Põllumajandustootja III kutse on suhestatud põllumajandustootja tasemega 5 (EKR tase 5).

Nimetatud viienda kutsetaseme või kehtiva põllumajandustootja III kutse puudumise korral hindepunkte ei anta. Siinjuures tuleb arvestada, et alakriteeriumite 1.1.1 ja 1.1.2 hindamisel saadud hindeid kokku ei liideta. Kui taotlejal on mõlemas alakriteeriumis sätestatud nii haridus, kui ka kutsetase, siis arvestatakse suurema hindepunktiga.

Komisjoni liikmed ei hinda lihtsalt haridust või kutsetaset, vaid omandatud hariduse või kutse vastavust esitatud äriplaanile, mis nõuab hindajalt endalt põllumajanduse spetsialisti ning juhi

teadmisi, kui ka ettevõtte juhtimise kogemust. Peale selle hindavad komisjoni liikmed ka äriplaani ja annavad arvamuse ka konkreetse hariduse või kutsequalifikatsiooni vastavuse kohta seoses äriplaanis kavandatud tegevusvaldkonnaga.

Alakriteeriumi 1.2. (taotleja majandus- või juhtimisalane haridus ja teoreetiline ettevalmistus) eest on võimalik saada maksimaalselt 3 punkti, kui FIE-l või äriühingu kõigil osanikel või aktsionäridel ja juhatuse liikmetel on olemas ettevõtluse alustamiseks vajalik majandus- või juhtimisalane kõrg-, keskeri- või kutsekeskharidus. Akadeemilises õiendis või muus haridust tõendavas dokumendis toodud läbitud ained annavad väga hea ettevalmistuse ettevõtlusega alustamiseks. Majandus- või juhtimisalase ettevalmistuse puudumisel punkte ei anta.

Töökogemuse hindamiskriteerium 2 koosneb kahest alakriteeriumist, millest suurema punktisumma annab põllumajanduslikust ettevõttest saadud töökogemus (maksimaalselt 3 punkti) ja väiksema osa mittepõllumajanduslikust ettevõttest saadud töökogemus (maksimaalselt 2 punkti).

Kriteeriumi 2 (taotleja töökogemus ettevõtlusega tegelemiseks) hindamine toimub kahe alakriteeriumi lõikes:

alakriteerium 2.1. - taotleja varasem töökogemus põllumajandusettevõttes. Kui FIE-l või äriühingu kõigil osanikel või aktsionäridel on põllumajandusettevõttest saadud vähemalt kolmeaastane töökogemus, saab taotleja 3 punkti. Äriühingu puhul hinnatakse iga osaniku või aktsionäri vastavust hindamiskriteeriumile ja äriühingu hindepunktid leitakse jagades osanikele või aktsionäridele antud hindepunktide summa osanike või aktsionäride arvuga. Töökogemuse puudumisel punkte ei anta.

alakriteerium 2.2. - taotleja varasem töökogemus muus (v.a põllumajanduslikus) ettevõttes. Kui FIE-l või äriühingu kõigil osanikel või aktsionäridel on olemas vähemalt kolmeaastane töökogemus muu ettevõtluse valdkonnast, mis aitab kaasa põllumajandusliku ettevõtlusega alustamisele, saab taotleja 2 punkti. Äriühingu puhul hinnatakse iga osaniku või aktsionäri vastavust hindamiskriteeriumile ja äriühingu hindepunktid leitakse jagades osanikele või aktsionäridele antud hindepunktide summa osanike või aktsionäride arvuga.

Kui FIE-l või äriühingu ning ühelgi osanikul või aktsionäril ei ole varasemat töökogemust muust (v.a põllumajandusega tegelevast) ettevõttest, siis hindepunkte ei anta.

Hindamiskriteeriumi 3 – “äriplaani jätkusuutlikkus ja äriplaani idee vastavus meetme eesmärkidega“ hindamine toimub viie alakriteeriumi lõikes:

- 3.1. - taotleja äriidee ja visioon. Kui taotlejal on olemas visioon ettevõtte arengust, seatud on pikaajalised eesmärgid ja kavandatavad tegevused on kooskõlas meetme ja äriplaani eesmärkidega ning taotleja äriplaani elluviimise etapid on üles ehitatud loogiliselt ja lähtudes taotleja arenguvõimalustest, saab taotleja 4 hindepunkti. Hindepunkte ei anta, kui taotlejal puudub visioon ettevõtte arengust ning kavandatavad tegevused on nõrgalt seotud või ei ole seotud meetme ja äriplaani eesmärkidega.
- 3.2. - toodangumahu ja ressursside kasutuse kavandamine. Kui kavandatav toodangumaht on realistlik ja kooskõlas olemasolevate ja kavandatavate ressurssidega ning kasutuses olev põllumajandusmaa pindala vastab tootmisspetsiifikale ja võimaldab toota äriplaanis kavandatud mahus, antakse 2 punkti. Kui kavandatavad toodangumahud ja üldine varade kasutus ei ole realistlik ega ole kooskõlas olemasolevate ning kavandatavate ressurssidega, siis punkte ei anta.
- 3.3. - ettevõtte finantsvõimekuse kavandamine. Antakse 4 punkti, kui kohustuste katmisega ei esine probleeme ja täiendavate laenuvahendite kaasamisel ei halvene taotleja finantsolukord. Taotlejal on investeeringute rahastamiseks olemas ka omavahendid. Kavandatud kulutused on mõistlikud ja otstarbekad. Taotleja äriplaani ja

rahavoogude prognoos on realistlik ning nendele tuginedes võib pidada kavandatava ettevõtte finantsvõimekust väga heaks.

Punkte ei anta, kui äriplaani on rahavoogude puhul täidetud puudulikult, kulutusi ei ole piisavalt kavandatud või on tegemist üleplaneerimisega (liiga väikesed kulud ning ebareaalselt suured tulud). Seejuures on finantsvõimekus väga nõrk, mis ei võimalda äriplaani ellu viia.

3.4. - turuosa ja turustamisvõimaluste analüüs. Antakse 3 hindepunkti, kui kavandatavate toodete ja teenuste nõudluse ja turuosa kujunemine on realistlik ning kooskõlas olemasolevate ja kavandatavate varadega. Oluline on, et konkurendid ja kavandatavad turustuskanalid on põhjalikult kaardistatud. Punkte ei anta, kui taotlejal puudub ülevaade konkurentidest, toodete ja teenuste turunõudlusest, turuosa kujunemisest ning turustamisega seotud tegevustest.

3.5. - üldine hinne ettevõtte jätkusuutlikkusele. Antakse 2 punkti, kui taotleja äriplaani alusel võib pidada ettevõtte majanduslikku jätkusuutlikkust ja perspektiivikust väga heaks. Punkte ei anta, kui taotleja äriplaanis märgitud tegevustele ja eesmärkidele ning rahavoogude prognoosile ja riskide hindamisele tuginedes on ettevõtte võime tagada jätkusuutlikkus ja eesmärkide täitmine puudulik. Suure tõenäosusega ei ole tegemist eduka äriplaaniga.

PRIA saab e-taotluse esitamise käigus kogu vajaliku teabe lisa B-osas kehtestatud hindamiskriteeriumidele vastavuse kohta ning annab esitatud e-taotluse alusel hindepunkte. Eelnõu lisa B-osa hindamiskriteeriumid on jaotatud kriteeriumite mõju alusel kolme valdkonda: põlvkondade vahetuse soodustamine, puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine ning piimakarjakasvatuse soodustamine.

Hindamiskriteeriumi 4 – “põlvkondade vahetuse soodustamine“ sätestatud nõuetele vastamise korral antakse 15 hindepunkti.

Nõutav on, et füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu osanik või aktsionär on enne taotluse esitamist omandanud vähemalt kolm majandusaastat tegutsenud oma vanemale või vanavanemale kuulunud põllumajandusega tegeleva äriühingu kogu osaluse või vanemast või vanavanemast füüsilisest isikust ettevõtjale kuulunud kogu põllumajandusettevõtte ja kui omandatud äriühingu või põllumajandusettevõtte iga-aastane omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli omandamisele vahetult eelnenud kõigil kolmel majandusaastal üle 14 000 euro, kuid ei ületanud 500 000 eurot ja moodustas kõigil kolmel majandusaastal üle 50% ettevõtja kogu müügitulust ning kui üleandja on üleandmise ajal vähemalt 55-aastane.

Hindamiskriteerium 5 – “piimakarjakasvatuse soodustamine“. Piimakarjakasvatus on Eesti jaoks väga oluline valdkond, kuid noorte ettevõtjate huvi piimatootmise arendamise vastu on olnud tagasihoidlik.

Selle kriteeriumi alusel antakse hindamisel 5 punkti, kui taotleja on omandanud piimakarjakasvatusega tegeleva äriühingu või piimakarjakasvatusega tegeleva FIEle kuulunud kogu põllumajandusettevõtte ja jätkab piimakarjakasvatusega vähemalt kahel järgneval aastal.

Omandatud ettevõtte peab vastama järgmistele tingimustele: iga-aastane omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli omandamisele vahetult eelnenud kõigil kolmel majandusaastal üle 14 000, kuid ei ületanud 500 000 eurot ja moodustas kõigil kolmel majandusaastal üle 50% ettevõtja kogu müügitulust ning omatoodetud piima või selle töötlemisest saadud toodete müügist ning piimakarjakasvatusest saadud iga-aastane müügitulu kas koos või eraldi moodustas kõigil kolmel majandusaastal üle 50% ettevõtja omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulust ning äriplaani kohaselt jätkab piimakarjakasvatusega ka kahel järgnevatel majandusaastal toetuse taotluse esitamise aastast arvates.

Hindamiskriteerium 6 – “puuvilja-, marjakasvatuse ja köögiviljakasvatuse soodustamine“. Aianduse ja köögiviljakasvatuse valdkonnas ei ole Eestis isevarustus tagatud. Selle kriteeriumi alusel antakse hindamisel 5 punkti, kui taotleja on omandanud puuvilja-, marja- või viinamarjakasvatusega või köögiviljakasvatusega tegeleva äriühingu või puuvilja-, marja- või viinamarjakasvatusega või köögiviljakasvatusega tegeleva FIEle kuulunud kogu ettevõtte ja jätkab puuvilja- ja marjakasvatusega või köögiviljakasvatusega vähemalt kahel järgneval aastal.

Omandatud ettevõtte peab vastama järgmistele tingimustele: iga-aastane omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu moodustas omandamisele vahetult eelnenud kõigil kolmel majandusaastal üle 14 000, kuid ei ületanud 500 000 eurot ja moodustas üle 50% ettevõtja kogu müügitulust ning omatoodetud puuvilja-, marja-, köögivilja-, või viinamarjakasvatuse toodetest või nende töötlemisest saadud toodete müügist saadud müügitulu moodustas üle 50% ettevõtja omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulust ning äriplaani kohaselt jätkab taotleja puuvilja-, marja-, köögivilja- või viinamarjakasvatusega ka kahel järgnevatel majandusaastal toetuse taotluse esitamise aastast arvates.

Eespool kirjeldatud hindamise süsteemi väljatöötamisel on juhitud eelmisel programmiperioodil saadud kogemustest. Lisaks on arvestatud arengukava seirekomisjoni ja sotsiaalpartnerite ning Eesti Maaülikooli ettepanekutega.

Näiteks on sotsiaalpartnerite ja püsihindaja ettepanekul sätestatud eelistus, et põlvkondade vahetuse korral peab üleandja üleandmise ajal olema vähemalt 55-aastane.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L), komisjoni määrus (EÜ) nr 808/2014, millega kehtestatakse määruse (EL) nr 1305/2014 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014 millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted.

4. Määruse mõjud

Määrusega soodustatakse noorte ettevõtjate põllumajandusliku tegevuse alustamist ja ettevõtete arendamist, aidates ühtlasi kaasa põlvkondade vahetusele põllumajanduses. Noorte põllumajandusettevõtjate tegevuse alustamise toetamine aitab kaasa põllumajandusettevõtete konkurentsivõime parandamisele ning põllumajandustootmise kaasajastamisele, et tagada Eesti põllumajandustootjatele võrdsemad tingimused võrreldes teiste EL-i liikmesriikide põllumajandustootjatega.

Tänu toetusele tuuakse põllumajandussektorisse täiendavat teadmist, kompetentsi ning ettevõtlusiniitsiatiivi, mis mõjutab positiivselt põllumajandussektori struktuurset kohanemist ja arengut. Eesti Maaülikooli uuringu kohaselt on toetust saanud noored ettevõtjad konkurentsivõimelised, hea erialase pädevusega, teadmistehimulised ja ettevõtlikud ning orienteeritud koostööle.

Elektrooniline taotlemine aitab kaasa taotluste kiirema ja ressursitõhusama menetlemissüsteemi rakendamisele. Võrreldes eelmise programmiperioodiga lüheneb tänu

elektroonilisele taotlemisele oluliselt taotluste menetlemise aeg. Taotluste efektiivsem menetlemine ja erinevate protsesside lihtsustamine on nii menetlejate ja toetuse saajate huvides.

Arvestades, et põllumajandussektori ettevõtete juhtide vanuseline struktuur vajab jätkusuutlikkuse tagamiseks olulist tähelepanu, on uuel perioodil meetme eelarveks kavandatud 22,1 miljonit eurot, millega on võimalik toetada vähemalt 552 noort põllumajandusliku tegevusega alustavat noort ettevõtjat.

Määruse väljatöötamisel on lähtutud arengukava eesmärgist, et 2020. aastaks moodustab noore põllumajandustootja tegevuse alustamiseks toetust ja/või investeeringutoetust saanud põllumajanduslike majapidamiste arv vähemalt 2,82% kõigist põllumajanduslikest majapidamistest.

Määruse kehtestamine ei too endaga kaasa organisatsioonilisi muudatusi avalikus sektoris. Maaeluministeeriumi haldusalas ei muutu määruse jõustamisel ülesannete ja pädevuse jaotus. Määruse rakendamiseks ei tulene välissuhetealast ja sotsiaalset mõju. Samuti ei oma määruse muudatused mõju riigi julgeolekule, elu- ja looduskeskkonnale ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Määruse alusel makstav toetus soodustab maapiirkonna arengut ettevõtluskeskkonnana. Määrus toetab noorte ettevõtjate põllumajandusliku tegevusega alustamist aidates seeläbi kaudselt kaasa maapiirkondade elanike arvu vähenemise tendentsi peatamisele ning elanikkonna vanuselise struktuuri paranemisele.

Määruse rakendamiseks vajalikud menetlustoimingud teostab PRIA. PRIA on olemas määruse menetlemiseks vajalik haldussuutlikkus ja tehniline võimekus.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise täiendavaid kulusid ei kaasne. Taotluste elektroonseks esitamiseks vajaliku süsteemi loomise kulud on kantud Maaelu arengukava 2014-2020 tehnilise abi vahenditest.

Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetust rahastatakse 82% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 18% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Programmiperioodiks planeeritud eelarve on 22,1 miljonit eurot sh riigieelarvest 4,0 miljonit eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on heaks kiitnud arengukava seirekomisjon. Eelnõu väljatöötamisse olid kaasatud Eesti Maaülikool, erinevate sektorite esindusorganisatsioonid (nt MTÜ "Eesti Noortalunikud", Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Põllumeeste Keskliit, Eesti Aiandusliit, Eesti Mesinike Liit), arengukava ettevalmistamiseks loodud põllumajanduse arendamise töögrupp, kuhu olid kaasatud arengukava ettevalmistava juhtkomisjoni liikmed ja sotsiaalpartnerite esindajad, ning arengukava seirekomisjon, kuhu kuuluvad lisaks teemaga seotud ministriumite ametnikele ka valdkondade huvigruppide esindajad. Määruse eelnõus kavandatud tingimusi ja hindamiskriteeriume tutvustavad ettevalmistavad materjalid, millede

kohta toimus arengukava ettevalmistava juhtkomisjoni ja seirekomisjoni raames avalik konsultatsioon, on kättesaadavad Maaeluministeeriumi koduleheküljelt arengukava ettevalmistava juhtkomisjoni ja seirekomisjoni istungite materjalide alt.

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu on koostatud koostöös PRIAga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastas eelnõu vaikimisi märkusteta. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusega arvestamisel. Märkusega, mis käsitles seletuskirja eelnõu peatüki 4 "Määruse mõjud" viimase lõigu täiendamist, on arvestatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler